

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
БАКАЛАВРА**

для здобувачів вищої освіти спеціальності ІЗ «Туризм і рекреація»

Київ 2025

УДК 378.147 + 379.85 + 338.48

Методичні рекомендації до виконання та захисту кваліфікаційної роботи бакалавра для здобувачів вищої освіти спеціальності ІЗ «Туризм і рекреація»: Навчально-методичне видання / Укладачі: Г. М. Заваріка, О. О. Зеленко. К.: СНУ ім. В. Даля, 2025. 40 с.

Методичні рекомендації мають на меті надати допомогу здобувачам при виконанні кваліфікаційної бакалаврської роботи і містять основні вимоги, які висуваються до змісту та оформлення даного дослідження, визначають послідовність етапів його виконання, дають рекомендації щодо добору та опрацювання літературних джерел і нормативних документів, збору та обробки фактичного матеріалу, визначають порядок захисту та оцінювання кваліфікаційної роботи. Додатки містять приклади оформлення, зразки обов'язкових елементів роботи та іншу довідкову інформацію.

Матеріали розраховані на здобувачів ЗВО.

Укладачі

Г. М. Заваріка, д. геогр. н., проф.

О. О. Зеленко д. е. н., проф.

Рецензент:

О. О. Хандій, д. е. н., проф.

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри історії,

археології та туризму

Протокол № 10 від 11.04.2025 р.

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНА ПОЛОЖЕННЯ.....	4
2. ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА.....	5
3. ВИБІР ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА.....	8
4. ОПРАЦЮВАННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ З ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА.....	9
5. ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТА, ПРЕДМЕТА, МЕТИ ТА ЗАВДАНЬ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	13
6. СКЛАДАННЯ РОБОЧОГО ПЛАНУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА ТА ЇЇ КОМПОЗИЦІЯ.....	14
7. ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА.....	16
8. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА.....	21
9. РЕЦЕНЗУВАННЯ І ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА.....	27
ДОДАТКИ.....	30

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Кваліфікаційна робота бакалавра (КРБ) містить розробку теоретичних питань та/або вирішення завдань прикладного характеру, фрагменти теоретичного або експериментального дослідження, синтезує підсумок теоретичної та практичної підготовки в рамках обов'язкового й варіативного складників певної освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти і є формою контролю набутих здобувачем під час навчання інтегрованих знань, умінь та навичок, які необхідні для виконання професійних обов'язків, передбачених відповідним стандартом вищої освіти.

Метою підготовки кваліфікаційної роботи бакалавра є закріплення здобутих компетентностей, умінь і навичок за спеціальністю «Туризм і рекреація», а саме: здатності комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Задачі кваліфікаційної роботи бакалавра залежать від обраної теми, об'єкту та предмету дослідження. Робота повинна виконуватись на наукових засадах та мати аналітичні результати практичного спрямування. Головним завданням є пошук та обґрунтування доцільності впровадження ефективних методів та інструментів управління на національному, регіональному, галузевому чи на рівні підприємства.

Виходячи з мети кваліфікаційної роботи бакалавра при її виконанні необхідно вирішити наступні задачі:

1. Забезпечити вибір і обробку інформації з обраної теми.
2. Визначити об'єкт, предмет, мету і задачі дослідження.
3. Провести наукові дослідження відповідно до теми кваліфікаційної роботи бакалавра з використанням сучасних методів дослідження і обробкою одержаних результатів на ПК.

4. Провести діагностику досліджуваної системи і визначити проблеми, що потребують вирішення.
5. Глибоко розкрити зміст досліджуваних питань, запропонувати власний підхід до вирішення означених проблем.
6. Розробити рекомендації щодо вдосконалення досліджуваної системи за темою кваліфікаційної роботи бакалавра і обґрунтувати її соціально-економічну ефективність.

Виконання кваліфікаційної роботи бакалавра повинно засвідчити, що її автор здатний належним чином вести науковий пошук, розпізнавати професійні проблеми, володіти загальними і спеціальними методами і прийомами їх вирішення.

Тематика та науковий рівень кваліфікаційної роботи бакалавра мають відповідати освітньо-професійній програмі навчання. Вона є результатом самостійної дослідницької роботи, в основі якого лежить моделювання вже відомих рішень, її зміст та рівень виконання повинен відповідати освітньо-професійній програмі. Виконання такої роботи повинно не стільки вирішувати наукові проблеми, скільки слугувати свідченням того, що її автор навчився самостійно вести науковий пошук, бачити професійні проблеми та знати найбільш загальні методи і прийоми їх вирішення.

2. ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Виходячи з того, що кваліфікаційна робота бакалавра є кінцевим результатом самостійної індивідуальної діяльності здобувача вищої освіти, комплексним науковим дослідженням, яке відбиває рівень професійної підготовки фахівця, глибину і якість знань, вміння їх використовувати для вирішення конкретних проблем в кваліфікаційній роботі бакалавра здобувач вищої освіти повинен:

1. Показати міцні теоретичні знання з обраної теми та вміння проблемно їх застосувати.

2. Обґрунтувати актуальність теми, відповідність її сучасному стану розвитку науки, практичним завданням туріндустрії, конкретного регіону і/чи підприємства.

3. Уміти критично аналізувати монографічні та періодичні видання з теми, узагальнювати матеріали функціонування галузі, діяльності підприємств і організацій, робити висновки і пропозиції.

4. Описати ступінь розробленості досліджуваної проблеми на теперішній час.

5. Показати уміння та навички в проведенні аналізу і розрахунків, володіння сучасною обчислюваною технікою та сучасними методами дослідження.

6. Уміти узагальнювати результати, лаконічно формулювати висновки і пропозиції.

Кваліфікаційна робота бакалавра має характеризуватися логічністю, доказовістю, аргументованістю і відповідати таким загальним вимогам, як:

- цільова спрямованість;
- чітка побудова;
- логічна послідовність викладу матеріалу;
- переконливість аргументацій;
- стислість і точність формулювань;
- конкретність викладу результатів роботи;
- доказовість висновків і обґрунтованість пропозицій;
- грамотне належне оформлення.

Кваліфікаційна робота бакалавра повинна містити:

- поглиблений всебічний аналіз досліджуваної проблеми;
- самостійні дослідження, сучасні методи дослідження;
- всі потрібні супровідні документи.

Кваліфікаційна робота бакалавра повинна бути виконана **державною мовою** і подана на кафедру в термін, передбачений графіком навчального процесу.

Кваліфікаційна робота бакалавра, **яка не відповідає вимогам щодо змісту і оформлення, до захисту не допускається.**

Процес виконання кваліфікаційної роботи бакалавра складається з кількох етапів:

1. Вибір теми дослідження, її обґрунтування, затвердження та розробка завдання на кваліфікаційну роботу бакалавра.
2. Виявлення та підбір літератури з теми, вивчення її.
3. З'ясування об'єкта, предмета, мети та завдань дослідження.
4. Робота зі спеціальною науковою літературою, нормативними актами, складання робочої картотеки літератури з теми, плану роботи, її структури, узгодження з керівником.
5. Вивчення об'єкта дослідження, збирання і аналіз інформації (статистичних, звітних, оперативних даних).
6. Написання першого варіанта тексту, подання його на ознайомлення керівникові.
7. Усунення недоліків, написання остаточного варіанта тексту, оформлення кваліфікаційної роботи бакалавра.
8. Подання роботи на кафедру, підготовка наочних матеріалів.
9. Зовнішнє рецензування роботи.
10. Захист кваліфікаційної роботи бакалавра у ЕК.

Кожному здобувачу вищої освіти кафедра призначає керівника, який надає науково-методичну допомогу здобувачу вищої освіти в його самостійній роботі над кваліфікаційною роботою бакалавра. Керівник проводить індивідуальне консультування здобувача вищої освіти, допомагає йому скласти робочий план, контролює дотримання графіка виконання кваліфікаційної роботи бакалавра, рецензує частини роботи до захисту. Керівниками призначаються провідні викладачі кафедри.

На період виконання кваліфікаційної роботи бакалавра на кафедрі складається графік консультацій наукових керівників, згідно з яким забезпечується систематична співпраця здобувача вищої освіти і керівника над кваліфікаційною роботою бакалавра.

У відповідності до календарних етапів здобувач вищої освіти має подавати роботу частинами на перегляд, а у встановлений графіком кінцевий термін подати завершену роботу на рецензування керівникові.

АНТИПЛАГІАТ

З метою дотримання принципу академічно доброчесності пройти обов'язкову перевірку на плагіат за допомогою використання сервісу з перевірки робіт здобувачів вищої освіти на плагіат – Unicheck. Перевірка проводиться автоматично у системі MOODLE за посиланням <https://eu.snu.edu.ua/?redirect=0>

Після проходження перевірки автоматично генерується довідка про відсоток оригінальності кваліфікаційної роботи бакалавра студента, яку він має надати при здачі роботи для затвердження її на кафедрі. Строки проходження перевірки вказані у календарному плані.

Роботи, що не пройшли перевірку на плагіат або у яких був знайдений плагіат, не будуть допущені до захисту. Студенти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності та ставити посилання на запозичених уривках тексту, дотримуючись при цьому правил цитування та оформлення списку використаних джерел, щоб сервіс перевірки на плагіат міг ідентифікувати їх саме як цитати, а не як плагіат. Запозичені уривки тексту без посилань враховуються як плагіат.

3. ВИБІР ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

На підставі розробленої й затвердженої кафедрою міжнародної економіки і туризму орієнтовної тематики кваліфікаційних робіт бакалавра здобувачу вищої освіти надається право самостійно, з урахуванням своїх наукових

інтересів, практичної діяльності, яка має відбутися, обирати тему кваліфікаційної роботи бакалавра.

Здобувач вищої освіти також може запропонувати свою тему, обґрунтовуючи при цьому її актуальність, можливість отримання потрібної інформації, доцільності її розробки.

Тематика кваліфікаційних робіт бакалавра наведена у *Додатку Ж*.

Список здобувачів вищої освіти, перелік їх тем та керівників кваліфікаційних робіт кожного фіксується наказом по університету. Усі подальші зміни (формулювання теми, база дослідження тощо) у разі необхідності аргументуються письмово (заява здобувача вищої освіти), погоджуються з керівником (віза на заяві) і потребують зміни у наказі за письмовим клопотанням кафедри (витяг із протоколу засідання).

Після затвердження теми здобувачем вищої освіти разом із керівником кваліфікаційної роботи бакалавра уточнюються джерела інформації, які будуть використовуватися в роботі (навчально-методична література, наукові видання, законодавчі й інструктивні документи, періодичні видання тощо), а також складається завдання на кваліфікаційну роботу бакалавра (**додаток А**), в якому зазначаються особисті дані про автора, тема і план, графік виконання, а також термін подання готової роботи на кафедру. Завдання підписується керівником і здобувачем вищої освіти, затверджується завідуючою кафедри. При оформленні кваліфікаційної роботи бакалавра його слід розмістити після титульної сторінки. Контроль за виконанням графіка роботи здійснюється керівником.

4. ОПРАЦЮВАННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ З ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Виконання кваліфікаційної роботи бакалавра починається з усвідомлення природи питання. Тому розпочинати роботу слід з вивчення матеріалу, що

стосується обраної здобувачем вищої освіти теми, а це вимагає від здобувача вищої освіти наполегливої праці з науковою літературою.

Вважається, що при вивченні літератури з обраної теми зручніше використовувати таку методику, за якою від самого початку роботи свідомо обмежується коло джерел, близьких до теми дослідження, а вивчення починається саме з тих, що мають безпосереднє відношення до теми кваліфікаційної роботи бакалавра.

Самостійний пошук літературних джерел здійснюється за допомогою бібліотечних каталогів (*алфавітного* – містить картки на книги, розташовані в алфавітному порядку прізвищ авторів чи назв, при цьому береться спочатку перша буква слова, за яким йде опис, потім – друга і т.д.; *систематичного* – містить картки на книги в яких назви робіт розташовані за галузями знань, згідно з діючою класифікацією науки; *предметного* – містить картки з назвами творів з конкретних проблем і питань одного змісту), реферативних журналів, бібліографічних довідників. Особливу увагу слід звернути на періодичні видання, тобто журнали, де можна знайти останні результати досліджень спеціалістів з обраної теми. Важливо підібрати джерела сучасної зарубіжної літератури, а також використовувати інформаційні WEB – сторінки комп'ютерів.

Прискорити цілеспрямований відбір і вивчення літератури допоможе чітка орієнтація здобувача вищої освіти на тему та основні її питання (розділи і підрозділи). Відомо, що читання – це стимуляція ідей. Уважне ознайомлення з будь-яким текстом повинне викликати певні думки, гіпотези, які відповідають власному погляду на досліджувані речі.

Етапи вивчення наукових джерел інформації можна поділити на:

- загальне ознайомлення з темою кваліфікаційної роботи бакалавра;
- побіжний погляд відібраної літератури і систематизація її відповідно до змісту роботи і черговості вивчення, опрацювання;
- читання за послідовністю розміщення матеріалу;
- вибіркове читання окремих частин;

- виписування потрібного матеріалу для формулювання тексту кваліфікаційної роботи бакалавра;
- критичне оцінювання записаного, редагування і чистовий запис як фрагменту тексту кваліфікаційної роботи бакалавра.

Ведення записів при читанні літератури є обов'язковим, воно сприяє кращому засвоєнню прочитаного. Головне зафіксувати уявлення про дане джерело інформації і по можливості передбачити майбутню потребу в даних, які містяться в книзі, і в межах розумного взяти із неї все, що може знадобитися в подальшій роботі. В нотатках слід указати бібліографічний опис джерел і шифри предметних рубрик, які відповідають розділу (підрозділу) кваліфікаційної роботи бакалавра.

Практичною рекомендацією є ведення записів лише на одній стороні аркушу.

В процесі опрацювання джерел слід відбирати лише **наукові факти**.

Науковий факт – це елемент, який лежить в основі наукового пізнання, відображає об'єктивні властивості процесів та явищ: новизну, точність, об'єктивність і достовірність. Слід відбирати найавторитетніші джерела, що містять останні дані, точно вказувати, звідки взято матеріал.

Особливою формою фактичного матеріалу є **цитати**.

Цитата – це дослівний уривок твору, чийсь вислів, що органічно вписується в текст наукової роботи як підтвердження чи заперечення певної думки.

При цитуванні джерел слід дотримуватися правил:

- текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз *«так званий»*;

- цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручення думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при

цитуванні допускається і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, в середині, на кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

- кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело, ставиться порядковий номер за переліком літературних джерел з виділенням у квадратних дужках.

- при непрямому цитуванні (переказі думки), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, конкретним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

- цитати мають органічно “вписуватись” в контекст кваліфікаційної роботи бакалавра.

Досить складною роботою при виконанні наукового дослідження є *огляд літератури з проблеми*. Щоб уникнути примітивності і помилок в аналізі літератури слід уважно систематизувати погляд вчених в такому порядку:

- сутність даного явища, процесу (позиція декількох авторів збігається в такому-то аспекті);

- те, що становить зміст даного процесу чи явища (його компоненти, ланцюги, стадії, етапи розвитку);

- погляди вчених з приводу шляхів вирішення даної проблеми на практиці (хто і що пропонує);

- труднощі, що були виявлені в попередніх дослідженнях, і що трапляються в практиці;

- які чинники, умови ефективного розвитку процесу чи явища в даній галузі виділені вченими.

Огляд джерел дає змогу визначити новий напрям наукового дослідження, його значення для розвитку науки і практики, актуальність теми, а також окремих питань.

Огляд літературних джерел дає можливість виявити професійну компетентність бакалавра, його особистий внесок в розробку теми порівняно з уже відомими дослідженнями. Вивчення літератури здійснюється не для

запозичення матеріалу, а для обміркування знайденої інформації і вироблення власної концепції.

В кінці кваліфікаційної роботи бакалавра роботи після висновків подається список використаної літератури. Список використаної літератури як елемент бібліографічного апарату відбиває самостійну творчу роботу здобувача і свідчить про рівень проведеного дослідження.

5. ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТА, ПРЕДМЕТА, МЕТИ ТА ЗАВДАНЬ ДОСЛІДЖЕННЯ

При з'ясуванні об'єкта, предмета і мети дослідження, що здійснюється в кваліфікаційній роботі бакалавра, необхідно зважити на те, що між ними і темою кваліфікаційної роботи бакалавра є система логічної ув'язки.

Об'єкт дослідження – це процес (або явище), що породжує проблемну ситуацію, обраний для вивчення.

Предмет дослідження конкретизує проблемну ситуацію в межах об'єкта дослідження і підлягає безпосередньому вивченню у КБР. Саме на нього має бути спрямована увага автора, оскільки предмет дослідження визначає тему кваліфікаційної роботи, яка вказана на титульному аркуші як її назва. Таким чином, об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Методи дослідження. Подають перелік використаних методів дослідження або досягнення поставленої у кваліфікаційній роботі мети, при цьому коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалося тим чи іншим методом, або які результати отримані за їх допомогою.

Для досягнення поставленої мети здобувач вищої освіти визначає послідовне виконання **відповідних завдань** по таким напрямкам, як:

– вирішення та обґрунтування теоретичних питань проблеми, яка досліджується;

- дослідження практики, проведення експерименту з даної проблеми, накопичення даних, їх аналіз і систематизація, математичне опрацювання, виявлення стану, недоліків, упущень, вивчення передового досвіду;
- обґрунтування системи заходів щодо вирішення проблеми, розробка методичних рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів дослідження в практиці відповідних підприємств.

При **формулюванні завдань** вказують відповідні аспекти кваліфікаційної роботи бакалавра, послуговуючись словами: «*визначено...*», «*розглянуто*», «*досліджено...*», «*проаналізовано...*», «*описано...*», «*встановлено...*», «*доведено...*», «*обґрунтовано...*», «*з'ясовано...*», «*виведено формулу...*», «*розроблено...*» тощо. Завдання необхідно формулювати якомога ретельніше, оскільки опис їх вирішення має скласти зміст розділів кваліфікаційної роботи бакалавра. Це важливо й тому, що назви розділів та підрозділів, як правило, узгоджуються з формулюванням завдань дослідження.

6. СКЛАДАННЯ РОБОЧОГО ПЛАНУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА ТА ЇЇ КОМПОЗИЦІЯ

Важливу роль у виконанні кваліфікаційної роботи бакалавра відіграє планування творчого процесу. Розпочинається воно зі складання робочого плану, який вважається своєрідною наочною схемою дослідження.

Основою для складання робочого плану кваліфікаційної роботи бакалавра є попереднє ознайомлення з літературними джерелами, з'ясування об'єкта, предмета, мети дослідження, визначення гіпотези, тобто припущення, задуму майбутнього дослідження.

Робочий план має довільну форму. Складається він з переліку вертикально розташованих рубрик, пов'язаних внутрішньою логікою дослідження конкретної теми. Розташування рубрик вказує на їх доцільність і значущість.

При складанні робочого плану слід добиватися, щоб було однакове підпорядкування невеликих заголовків у різних розділах та підрозділах кваліфікаційної роботи бакалавра. На цій підставі студентів слід робити висновки щодо основних положень кваліфікаційної роботи бакалавра, принципів розкриття теми, побудови та співвідношення обсягів її частин, логічної послідовності викладання.

У творчому дослідженні план завжди має динамічний, рухливий характер. Він не повинен обмежувати розвиток ідей, задумів. План має бути гнучким, відкритим для доповнень.

Самостійно складений здобувачем вищої освіти план обговорюється з керівником кваліфікаційної роботи бакалавра, у разі необхідності коригується і після цього затверджується. Кваліфікаційну роботу бакалавра оцінюють з точки зору теоретичної значущості, практичної цінності та актуальності теми, а й за рівнем її загальнометодичної підготовки, яка передусім виявляється в її композиції.

Композиція кваліфікаційної роботи бакалавра – це послідовність розташування її частин.

Незалежно від обраної теми композиційна структура кваліфікаційної роботи бакалавра складається з таких послідовно розташованих елементів:

1. Титульний аркуш (додаток Б).
2. Завдання на виконання кваліфікаційної роботи бакалавра (додаток А).
3. Реферат (додаток В).
4. Анотація (додаток Г)
5. Зміст.
6. Вступ.
7. Розділи основної частини з підрозділами, а також висновками до кожного розділу.
8. Висновки (загальні по всьому тексту кваліфікаційної роботи бакалавра).
9. Список використаної літератури (бібліографічний перелік).
10. Додатки.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається із текстової частини та ілюстративної (демонстраційної) частини (слайдів).

7. ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Зміст кваліфікаційної роботи бакалавра визначається особливостями обраної теми і узагальнених вимог до її змісту. Узагальнені вимоги до змісту кваліфікаційної роботи бакалавра.

Вступ. (до 3-х аркушів) розкриває сутність і стан наукового розроблення проблеми (задачі), її значимість, підстави і вихідні дані для розроблення теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. У Вступі подають загальну характеристику роботи в рекомендованій нижче послідовності.

Вступ є особливо відповідальною частиною кваліфікаційної роботи бакалавра.

Текст вступу поділяється на такі рубрики:

1. Актуальність теми.
2. Аналіз останніх досліджень і публікацій
3. Мета і задачі дослідження.
4. Об'єкт і предмет дослідження.
5. Методи дослідження.
6. Інформаційна база дослідження
7. Структура та обсяг роботи.

Розпочинають вступ з обґрунтування **актуальності обраної теми**. Формулювання суті досліджуваної проблематики, на пізнання якої зорієнтована кваліфікаційна робота бакалавра, розгортається через визначення межі між знанням і пізнанням про предмет дослідження. Актуальність теми дослідження означає її значущість, своєчасність, важливість, злободенність на конкретний момент.

Обов'язковим елементом цієї рубрики має також бути розкриття дослідженості обраної для кваліфікаційної роботи бакалавра теми. На це спрямований огляд літератури, який може зумовити висновок, що порушена тема не розкрита, або розкрита частково чи не в тому аспекті і потребує подальшого дослідження. За неможливості такого висновку подальша робота за обраною темою втрачає сенс.

Далі від формулювання наукової проблеми та аргументування того, що частина її, яка є темою кваліфікаційної роботи бакалавра, ще недостатньо вивчена, висвітлена, або не знайшла практичного застосування необхідно перейти до визначення **мети та завдань дослідження**.

Обов'язковим елементом вступу є також визначення **об'єкта і предмета дослідження**.

Методи дослідження. Подають перелік використаних методів дослідження або досягнення поставленої у кваліфікаційній роботі мети, при цьому коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалося тим чи іншим методом, або які результати отримані за їх допомогою.

У рубриці «**Структура та обсяг роботи**» наводяться дані про структуру роботи, а саме: Кваліфікаційна робота бакалавра складається із вступу, трьох розділів і висновків, викладених на ___ сторінках друкованого тексту. Матеріали кваліфікаційної роботи бакалавра містять ___ таблиць і ___ рисунків, які подано на ___ сторінках. Список __ використаних джерел з ___ найменувань уміщено на ___ сторінках і ___ додатків на ___ сторінках.

Основна частина кваліфікаційної роботи бакалавра. В основній частині, поділеній на три розділи, викладається зміст дослідження. В кожному розділі повинна бути завершеність змісту, головна ідея, а також тези, підтвержені фактами, думками різних авторів, результатами анкетування, експерименту, аналітичних даних, практичного досвіду. Думки мають бути пов'язані між собою логічно, увесь текст має бути підпорядкований одній головній ідеї.

Кожний висновок повинен логічно підкріпляти попередній, один доказ впливати з іншого, інакше текст втратить свою єдність.

До кожного розділу кваліфікаційної роботи бакалавра необхідно зробити висновки.

Перший розділ (обсяг 15-20 сторінок або 25-30% загального обсягу кваліфікаційної роботи бакалавра) є *теоретичним* і має містити 3 підрозділи, обсяг кожного з них 5-7 сторінок, в яких необхідно розкрити теоретичний аспект теми, яка досліджується.

В цьому розділі необхідно дати теоретичне обґрунтування напрямку роботи (стан проблеми), узагальнити понятійний апарат, навести відношення як різних авторів до розв'язання проблеми, так і автора кваліфікаційної роботи бакалавра. У теоретичному розділі необхідно розглядати загальні підходи до досліджуваної теми з використанням різноманітних літературних джерел, обов'язкове зіставлення різних точок зору з викладенням подібностей і відмінностей їх поглядів, а також з обґрунтуванням власних поглядів на проблему і використанням опублікованих статистичних даних з посиланням на джерела.

В цілому теоретичний розділ повинен містити теоретичне обґрунтування, суть, значення, класифікаційні характеристики, історію і сучасні тенденції предмета дослідження, методологічні підходи вирішення проблеми. Теоретичне обґрунтування має визначити роль і місце досліджуваних явищ та процесів у діяльності підприємств.

Матеріал першого розділу необхідно викласти у проблемному плані, тобто робота не повинна зводитися до переписування відомих істин з літературних джерел. Текст кваліфікаційної роботи бакалавра повинен супроводжуватися ілюстративним матеріалом у вигляді таблиць, схем, графіків, діаграм, моделей, блок-схем тощо.

Рекомендаційний зміст першого розділу:

1. Визначається сутність певної категорії, її місце в системі категорій, взаємозв'язок між ними, теоретичне та прикладне значення категорії, що

розглядається, в системі управління галузі в цілому (на рівні країни, регіону) і в системі діяльності підприємства.

2. Характеризується досягнутий рівень теоретичної розробки та практичного вирішення проблеми, що досліджується, з зазначенням позитивних моментів та недоліків з посиланням на літературні джерела, статистичні дані, приклади практики.

3. Розглядається проблемна ситуація, що склалася на теперішній час, тобто предмет дослідження, як об'єкт управління через систему зв'язків суб'єкта управління та через свої функції – планування, організацію, мотивацію і контроль – з зазначенням тенденцій та особливостей управління проблемною ситуацією, які і будуть досліджуватися в наступному аналітичному розділі.

Теоретичний розділ повинен завершуватися висновками, в яких необхідно узагальнити основні теоретичні положення теми кваліфікаційної роботи бакалавра, наявні теоретичні та практичні проблеми, які будуть вирішуватися в роботі.

Другий (аналітичний) розділ (обсягом 20-25 сторінок, тобто 30-35% загального обсягу кваліфікаційної роботи бакалавра), забезпечуючи логічну послідовність дослідження, має поєднати набуті теоретичні знання та вміння використовувати обрані методи і певний методичний інструментарій для всебічного аналізу проблемної ситуації, що досліджується. Конкретний зміст та кількість підрозділів другого розділу визначається завданнями дослідження. В розділі надається аналіз діяльності підприємства, галузі, регіону щодо проблеми, яка досліджується.

Узагальнені вимоги до другого розділу кваліфікаційної роботи бакалавра.

Розділ повинен містити:

- 1) опис, характеристику сучасного стану досліджуваного питання на підприємстві (в галузі на регіональному, національному рівні);
- 2) діагностування діяльності підприємства (галузі, регіону), яке є базою дослідження, щодо обраної теми кваліфікаційної роботи бакалавра;

3) ґрунтовний аналіз предмету дослідження із визначенням чинників позитивної і негативної дії із використанням накопиченого фактичного матеріалу та із залученням усіх теоретичних знань, певного методичного інструментарію.

Для виконання цього розділу кваліфікаційної роботи бакалавра студенту необхідно провести самостійні спостереження, опитування на підприємстві (у відповідних організаціях) з теми дослідження, обробити первинну та вторинну інформацію та представити її у табличному вигляді. Для обробки інформації необхідно використовувати сучасні комп'ютерні технології, перш за все стандартні та нестандартні комп'ютерні програми.

Усі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, діаграми тощо мають супроводжуватися тлумаченням та висновками, які дозволяють визначити сутність процесів, що спостерігаються на підприємстві, їх особливості, тенденції; створити базу для виявлення невикористаних резервів розвитку. Розділ повинен завершуватися висновками, які містять результати дослідження практичного аспекту проблеми.

Третій розділ кваліфікаційної роботи бакалавра є рекомендаційним, обсяг якого становить 20-25 сторінок або 30-35% загального обсягу кваліфікаційної роботи бакалавра, і містить не менш як три підрозділи.

Завданням цього розділу є розробка конкретних рекомендацій щодо визначених проблем теми дослідження у формі економічних, організаційних, фінансових, інноваційних, методичних та інших заходів, моделей управління, програм, блок-схем тощо на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, методичного інструментарію, що викладені у першому та досліджені у другому розділах кваліфікаційної роботи бакалавра. Пропозиції здобувача вищої освіти щодо науково-практичного вирішення досліджуваної теми повинні відповідати критеріям оптимальності, цільової ефективності та практичної втіленості.

Розділ завершується висновками.

Загальні висновки до кваліфікаційної роботи бакалавра наводяться в окремому розділі і являють собою стисле викладення підсумків проведеного

дослідження. Тут коротко наводиться найбільш важливі теоретичні положення, які містять формулювання розв'язаної проблеми, оцінку результатів дослідження з точки зору відповідності меті кваліфікаційної роботи бакалавра та поставленим у вступі завданням, пропозиції щодо удосконалення досліджуваного наукового напрямку.

Рекомендується висновки викладати таким чином. У преамбулі слід зазначити, що у кваліфікаційній роботі бакалавра здійснено теоретичне обґрунтування та вирішено актуальне науково-практичне завдання щодо проблеми, яка досліджувалась автором кваліфікаційної роботи бакалавра. Далі зазначається, що основні висновки та результати, які отримано в ході дослідження, зводяться до такого і далі по пунктам формулюються конкретні висновки. Таких пунктів не повинно бути більш 10.

Обсяг розділу "ВИСНОВКИ" складає 3-4 сторінки.

Список використаної літератури У списку літератури наводяться усі використані офіційно-розпорядчі документи, літературні джерела вітчизняних і зарубіжних видань. Правила оформлення бібліографічного опису у списку літератури наводяться у розділі 8 цих методичних вказівок.

Додатки. До них включається допоміжний матеріал, який потрібний для повнішого сприйняття виконаної кваліфікаційної роботи бакалавра (див. розділ 8 цих методичних вказівок).

8. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

8.1. Основна частина.

Кваліфікаційна робота бакалавра подається на кафедру у друкованому та зброшурованому виді. **Рекомендований обсяг основного тексту роботи становить не більше 70 сторінок без додатків.** Робота виконується на аркушах білого паперу формату А4 з дотриманням таких розмірів берегів: з лівого боку

30 мм; з правого – 15 мм; зверху – 20 мм, знизу – 20 мм., шрифт Times New Roman, розмір шрифту 14, абзацний відступ 1,25мм, інтервал – полуторний.

Мова кваліфікаційної роботи бакалавра – державна, стиль – науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок, послідовність – логічна. Пряме переписування у роботі матеріалів із літературних джерел є неприпустимим.

Матеріали кваліфікаційної роботи бакалавра слід подавати у такій послідовності: обкладинка, титульна сторінка, завдання на кваліфікаційну роботу бакалавра, анотація, зміст, вступ, розділи (1, 2, 3), висновки, список використаної літератури, додатки.

Титульна сторінка (додаток Б) містить назви міністерства, університету, факультету, кафедри, теми кваліфікаційної роботи бакалавра, прізвище, ім'я та по батькові й інші відомості про автора, прізвище з ініціалами, вчене звання (посада), науковий ступінь керівника, підпис завідуючого кафедри к допуску до захисту кваліфікаційної роботи бакалавра, місто, рік.

Після титульної сторінки подають **завдання на кваліфікаційну роботу бакалавра**. Завдання друкується на одному аркуші з двох сторінок (додаток А).

Реферат кваліфікаційної роботи (зразок у додатку В) – містить кількість сторінок, таблиць, рисунків, ключові слова і т.п.

В **анотації** наводиться коротка характеристика основного змісту кваліфікаційної роботи бакалавра та одержаних результатів дослідження. При цьому використовуються переважно прості синтаксичні конструкції, характерні стилю ділових документів та стандартизована термінологія.

Анотація завершується наведенням ключових слів – сталих термінологічних словосполучень, які з позицій інформаційного пошуку визначають смислове навантаження кваліфікаційної роботи бакалавра. Сукупність ключових слів повинна відображати поза контекстом основний зміст наукового дослідження. Ключові слова подаються у називному відмінку, друкуються в рядок, через кому, їх загальна кількість повинна бути в межах п'яти-восьми слів.

Анотація подається українською та перекладається англійською і російською мовами.

Всі три анотації розміщуються на одній окремій сторінці через одинарний інтервал.

Зміст містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів та підрозділів роботи. Зміст має включати усі заголовки, які є в роботі, починаючи зі вступу і закінчуючи додатками. Заголовки однакових ступенів рубрикації розташовують один під одним. Назви кожного наступного ступеня зміщують на три – п'ять знаків праворуч відносно заголовків попереднього ступеня. Всі заголовки розпочинають з великої літери без крапки в кінці. Останнє слово кожного заголовка з'єднують крапками з номером сторінки, яка йому відповідає у стовпчику праворуч.

Заголовки структурних частин кваліфікаційної роботи бакалавра «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ», «ВИСНОВКИ» (до всієї роботи), «ДОДАТКИ» пишуться великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів пишуться маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапка в кінці заголовка не ставиться.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом має дорівнювати 2 інтервалам основного тексту.

Кожну структурну частину слід починати з нової сторінки.

8.2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою кваліфікаційної роботи бакалавра є титульна сторінка, яка включається до загальної нумерації сторінок і на якій номер сторінки не ставиться. Нумерація без крапки після неї проставляється у правому верхньому куті подальших сторінок.

ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ДОДАТКИ не нумерують як розділи. Номер розділу ставиться

після слова «РОЗДІЛ». Підрозділи нумерують у межах кожного розділу, використовуючи номер розділу і порядковий номер підрозділу, між якими ставиться крапка наприклад, «1.2» (другий підрозділ першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

8.3. Ілюстрації

Зміст ілюстрацій має доповнювати текст роботи, поглиблювати розкриття суті явища, наочно ілюструвати думки автора, і тому в тексті на кожен з них повинно бути посилання з коментарем.

Ілюстрації (схеми, графіки тощо) і таблиці слід подавати в роботі безпосередньо після тексту, де їх згадано вперше, або на наступній сторінці. Якщо вони містяться на окремих сторінках роботи, їх включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстративні або табличні матеріали, розміри яких є більші за формат А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або в додатках. На всі ілюстрації мають бути посилання в тексті.

Ілюстрації позначають словом "Рис." і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій у додатках. Номер ілюстрації має складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка: наприклад, "Рис. 1.2" (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщуються послідовно під ілюстрацією (Додаток Д).

8.4. Таблиці, формули, посилання

8.4.1. Таблиці нумерують послідовно (за винятком тих, що розміщені в додатках) у межах розділу. У правому верхньому куті розміщують напис "Таблиця" із зазначенням її номера, який складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка: наприклад, "Таблиця 2.3" (третя таблиця другого розділу), нижче розміщується назва таблиці, приклад якої наводиться в додатку Д.

У разі перенесення таблиці на іншу сторінку над подальшими частинами пишеться: наприклад, "Продовження табл. 2.3". У таблицях слід обов'язково

зазначати одиницю виміру. Якщо всі одиниці виміру є однакові для всіх показників таблиці, вони наводяться у заголовку. Одиниці виміру мають наводитися у відповідності до стандартів. Числові величини у таблиці повинні мати однакову кількість десяткових знаків. Заголовки колонок таблиць починаються з великої літери.

8.4.2. Формули в кваліфікаційній роботі бакалавра нумеруються в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого берега сторінки на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: "(3.1)" (перша формула третього розділу).

8.4.3. Цифровий матеріал, як правило, має оформлятися у вигляді таблиці.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово "Таблиця" починають із великої літери. Назву не підкреслюють. Заголовки граф починаються з великих літер, підзаголовки – з малих, якщо складають одне речення із заголовком, і з великих – якщо вони є самостійними. Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті.

Всі формули набираються за допомогою редактора формул. Пояснення значень символів, числових коефіцієнтів у формулах треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони дані в формулі, і кожне - з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова "де" без двокрапки.

8.4.4. Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишати не менш як один вільний рядок. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення (x) і ділення (:).

8.4.5. Посилання в тексті роботи на джерела інформації слід зазначити порядковим номером посилань та відповідних сторінок у тексті, виділених двома квадратними дужками, наприклад: "... у працях [1, с. 5; 6, с. 7]".

Посилання на ілюстрації до кваліфікаційної роботи бакалавра оформлюють порядковим номером ілюстрації: наприклад, "рис. 2.3"; на формули - порядковим номером формули: наприклад, "у формулі (3.1)". Посилання у тексті на таблиці пишуть скорочено: наприклад, "у табл. 1.2". У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вживати скорочене слово "дивись": наприклад, "див. табл. 1.2".

8.4.6. Список літератури вимагає розміщення всіх використаних джерел інформації у такій послідовності:

- а) закони України (у хронологічній послідовності);
- б) укази Президента, постанови уряду (у хронологічній послідовності);
- в) директивні матеріали міністерств (у хронологічній послідовності);
- г) монографії, брошури, підручники (абетковий порядок);
- д) статті з журналів (абетковий порядок);
- є) інструктивні, нормативні та інші матеріали, що використовуються підприємством (абетковий порядок);
- ж) іншомовні джерела;
- з) електронні джерела.

8.5. Додатки

Додатки до кваліфікаційної роботи бакалавра мають містити інформаційні матеріали, що становлять базу аналітичних досліджень згідно з обраною темою. Крім того, у додатки доцільно включати допоміжний матеріал, потрібний для повноти сприяння кваліфікаційної роботи бакалавра:

- реальні документи підприємства;
- рекламні матеріали;
- проміжні математичні доведення, формули, розрахунки;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- інструкції, методики, опис алгоритмів і програм вирішення задач на ЕОМ, що розроблені в процесі виконання кваліфікаційної роботи бакалавра;
- ілюстрації допоміжного характеру.

Додатки оформлюються як продовження кваліфікаційної роботи бакалавра і розміщуються в порядку посилань у тексті кваліфікаційної роботи бакалавра.

Додаток повинен мати заголовок, написаний або надрукований малими літерами з першої великої літери симетрично до тексту сторінки.

Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово "**Додаток**" і поряд - велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, наприклад, додаток А, додаток Б і т. д. Єдиний додаток позначається як додаток А.

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: "А.2" – другий розділ додатка А; "В. 3.1" - перший підрозділ третього розділу додатка В.

Ілюстрації, таблиці і формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: "рис. Д. 1.2" - другий рисунок першого розділу додатка Д; "формула (А. 1)" - перша формула додатка А.

Останнім додатком до кваліфікаційної роботи бакалавра мають бути копії опублікованих праць.

9. РЕЦЕНЗУВАННЯ І ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

До захисту кваліфікаційну роботу бакалавра супроводжує відзив керівника кваліфікаційної роботи бакалавра.

Усі супровідні документи подаються окремо (не вшиваються) з кваліфікаційною роботою бакалавра.

Під час підготовки до захисту здобувач вищої освіти має погодити зі своїм керівником складену ним **стислу доповідь** і підготовлені наочні матеріали. Текст доповіді здобувача екзаменаційній комісії не надається.

Доповідь повинна відобразити: обґрунтування актуальності теми, мету та завдання роботи, основні результати роботи над теоретичною частиною, результати аналітичної частини роботи розробки автора.

Виголошувати доповідь необхідно впевнено, виразно, дбаючи про оптимальні темп, чутність, інтонацію. Поспішливість промовця, ковтання закінчень слів, надмірно тихий голос відчутно знижують ефект доповіді.

Не варто ігнорувати манеру поведінки на трибуні, вибір одягу, зачіски тощо.

На підкріплення доповіді здобувач вищої освіти готує **наочний матеріал**, який кореспондується з ілюстративним матеріалом кваліфікаційної роботи бакалавра і оформлюється в окремих папках для кожного члена комісії.

Вимоги до ілюстративної (демонстраційної) частини кваліфікаційної роботи бакалавра. Ілюстративна частина виконується у формі слайдів формату А 4 або друкується формат А 4 для кожного члена комісії, на яких можуть міститися графіки, схеми, таблиці, моделі, розрахунки, блок-схеми тощо. Кількість слайдів не повинна бути меншою за десять. Назва слайдів має відображати зміст структурних складових тексту кваліфікаційної роботи бакалавра. Кожен слайд повинен мати номер.

Ілюстративна частина має відповідати таким вимогам:

- характеризувати кінцеві а не проміжні результати виконаних підрозділів і рекомендацій;
- мати певну логічну послідовність;
- слайди мають бути пронумеровані, мати заголовки і повністю кореспондуватися з текстом;
- не повинно бути слайдів, як не було в тексті кваліфікаційної роботи бакалавра.

Зміст слайдів узгоджується з керівником кваліфікаційної роботи бакалавра.

Зразок оформлення титульної сторінки наведено у додатку Е.

Наочні матеріали мають послідовно ілюструвати доповідь здобувача вищої освіти і забезпечувати повноту висвітлення всіх положень, які підлягають захисту.

Процедура захисту включає:

- доповідь здобувача вищої освіти про зміст кваліфікаційної роботи бакалавра;
- запитання членів ЕК до автора кваліфікаційної роботи бакалавра;
- відповіді здобувача вищої освіти на запитання членів ЕК;
- оголошення відзиву наукового керівника або його виступу;

Під час захисту кваліфікаційної роботи бакалавра здобувач вищої освіти зобов'язаний дати вичерпні відповіді на всі запитання членів ЕК, а також присутніх на захисті.

Відповіді мають бути конкретними, аргументованими і короткими.

Кваліфікаційна робота оцінюється членами ЕК на закритому засіданні. При цьому враховують якість виступу здобувача, повноту відповіді на поставлені запитання, рівень теоретичної і практичної підготовки здобувача, якість та ілюстративність оформлення кваліфікаційної роботи, відгук керівника.

ДОДАТКИ

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

Факультет _____ права, гуманітарних та соціальних наук
(повне найменування факультету)

Кафедра _____ Історії, археології та туризму
(повне найменування кафедри)

Освітній ступінь _____ бакалавр
(бакалавр, магістр)

Спеціальність _____ ІЗ Туризм і рекреація
(шифр і назва спеціальності)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
к. і. н., доц. Сапицька О.М.

« _____ » _____ 20 _____ 25 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ**

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

1. Тема роботи: _____
керівник роботи: _____
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по _____
університету: _____ від « _____ » _____ 20 _____ року № _____

2. Строк подання студентом роботи до _____
захисту: _____

3. Вихідні дані:

4. Зміст основної частини (перелік питань, які потрібно розробити):

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):

6. Консультанти розділів

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1			
Розділ 2			
Розділ 3			

7. Дата видачі завдання « ____ » _____ 20 ____ року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Аналіз літератури		
2	Визначення мети, завдань, об'єкту та предмету дослідження		
3			
4			
5			
6			
7			

Здобувач

.....
(підпис)

.....
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

.....
(підпис)

.....
(прізвище та ініціали)

Зразок оформлення титульного аркуша кваліфікаційної роботи

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА, ГУМАНІТАРНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ІСТОРІЇ, АРХЕОЛОГІЇ ТА ТУРИЗМУ**

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
БАКАЛАВРА**

на тему: «-----»

здобувач _____ курсу _____ групи _____

спеціальність: ІЗ Туризм і рекреація

(ПІБ здобувача)

(підпис)

Керівник роботи

(вчене звання, науковий ступінь, ПІБ)

(підпис)

КИЇВ – 2025

РЕФЕРАТ

Обсяг – 100 с, рис.- 36, табл. – 8, літератури – 59 джерел

Ключові слова: міжнародний туризм, ризики глобалізації, конкурентоспроможність, світовий ринок, світові тенденції туризму, туристична індустрія, інформаційні технології.

В кваліфікаційній роботі визначено та проаналізовано необхідність дослідження глобальних викликів, з якими стикається світова туристична галузь, та з'ясування потенційних можливостей для зростання та розвитку туризму як однієї з основних галузей економіки.

Результати дослідження будуть корисними для урядів, міжнародних організацій та бізнесу, що займається розвитком туристичної інфраструктури. На основі статистичних даних проведено аналіз сучасного стану туристичної діяльності. Методами структурування визначено динаміку туристичної діяльності. Розроблено пропозиції щодо відновлення та подальшого розвитку туристичної галузі в сучасних умовах кризових явищ. З'ясовано перспективи розвитку туристичної галузі в Україні. Розроблено пропозиції щодо розвитку туризму в Україні.

АНОТАЦІЯ

Петров С.С. Перспективи розвитку туризму в Україні – Рукопис.

Кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю 242 «Туризм». – Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля Міністерства освіти і науки України. – Київ, 2023.

У роботі висвітлено наукові підходи до висвітлення основних тенденцій розвитку туризму в Україні. Досліджено сучасні фактори, що впливають на туристичну індустрію у контексті соціально-економічного розвитку країни. Проаналізовано чинники та особливості галузі туризму, її значення для розвитку держави. Розглянуто деякі теоретичні підходи до аналізу туристичної сфери, міжнародно-правові документи, законодавчі та нормативні акти, які регулюють процеси в туризмі. Визначено основні проблеми та перспективи розвитку галузі на регіональному та національному рівні.

Ключові слова: туризм, тенденції розвитку, туристичні потоки, туристичні ресурси, розвиток.

ANNOTATION

Petrov S.S. Prospects for the development of tourism in Ukraine - Manuscript.

Bachelor's qualifying work on specialty 242 "Tourism". – Volodymyr Dahl East Ukrainian National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine. – Kyiv, 2023.

The work highlights scientific approaches to highlighting the main trends in the development of tourism in Ukraine. Modern factors affecting the tourism industry in the context of the socio-economic development of the country are studied. Factors and features of the field of tourism, its importance for the development of the state are analyzed. Some theoretical approaches to the analysis of the tourism sphere, international legal documents, legislative and normative acts that regulate processes in tourism are considered. The main problems and prospects for the development of the industry at the regional and national level have been identified.

Keywords: tourism, development trends, tourist flows, tourist resources, development.

Приклад оформлення таблиці

Таблиця 1.1

Групи факторій розвитку туризму

№	Назва групи	
	Статичні	Динамічні
1	Природні	Демографічні
2	Географічні	Соціальні
3	Культурні	Економічні
4	Історичні	Культурні
5	Кліматичні	Науково–технічний прогрес
6		Міжнародні

Джерело: [73, с. 8]

Приклад оформлення рисунку

Рис. 1.1 Класифікація факторів сезонності

Джерело: [54, с. 5]

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА, ГУМАНІТАРНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
Кафедра історії, археології та туризму**

НАОЧНІ МАТЕРІАЛИ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Студент-виконавець:

Науковий керівник

Київ 2025

ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ БАКАЛАВРА

1. Особливості організації діяльності в сільському, зеленому туризмі
2. Історико-культурні ресурси Луганської (будь-якої іншої) області та їх роль у розвитку туризму.
3. Перспективи розвитку туризму в Україні.
4. Розвиток ностальгічного туризму в Україні в контексті міжнародного співробітництва.
5. Використання природо-заповідних територій для організації екологічних коридорів.
6. Механізми підвищення привабливості туристично-рекреаційних комплексів регіону.
7. Соціальні мережі як засіб просування туристичного підприємства.
8. Туризм як спосіб взаємодії культур.
9. Територіальний брендинг як інструмент підвищення інвестиційної привабливості (на прикладі означеного регіону)
10. Анімаційна програма як інструмент підвищення туристичної атрактивності об'єкту (території).
11. Подієвий туризм як інструмент формування конкурентоспроможності територіальних громад в регіонах України.
12. Рекреаційні заклади України та шляхи відновлення їх функціонування в післявоєнний період.
13. Природо-заповідний фонд України та використання його для розвитку туризму.
14. Сакральна архітектура та історико-культурні об'єкти України та їх використання для розвитку туризму.
15. Характеристика складових місцевого туристичного продукту (області на вибір)
16. Організація просування місцевого туристичного продукту.
17. Організація рекламної діяльності туристичного підприємства
18. Організація безпеки туристичних подорожей в післявоєнних умовах.
19. Характеристика українського туристичного ринку в умовах воєнного стану
20. Підтримка туризму в умовах пандемій: світова практика та українські реалії
21. Збереження культурної спадщини постраждалих районів Чернігівської області з метою відновлення туризму.
22. Збереження культурної спадщини постраждалих районів Сумської області з метою відновлення туризму.
23. Збереження культурної спадщини постраждалих районів Житомирської області з метою відновлення туризму.
24. Збереження культурної спадщини постраждалих районів Київської області з метою відновлення туризму.
25. Збереження культурної спадщини території на основі соціального діалогу.
26. Відновлення національної туристичної індустрії через соціальний діалог в

регіонах України.

27. Інтернет як засіб розвитку конкурентоспроможності туристичної індустрії.
28. Гастрономічна спадщина регіонів України як складова розвитку національної туристичної індустрії.
29. Цифровий туризм: особливості розвитку на міжнародному рівні та в Україні.
30. Мілітарі туризм в Україні.

Навчально-методичне видання

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА
для здобувачів вищої освіти спеціальності ІЗ «Туризм і рекреація»**

Укладач:

Галина Михайлівна ЗАВАРІКА
Олена Олександрівна ЗЕЛЕНКО

Друкується в авторській редакції

Підписано до друку __. __.2025.

Формат 60x84 1/16. Папір типогр. Гарнітура Times.

Друк офсетний. Умов. друк. арк. ____. Обл.-вид. арк. ____.

Тираж ____ екз. Вид. № ____. Замов. № _____. Ціна договірна.

Видавництво Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля

Свідоцтво про реєстрацію: серія ДК № 1620 від 18.3.03 р.

Адреса університета: вул. Іоанна Павла II, 17

м. Київ, 01042, Україна

e-mail: vidavnictvosnu.ua@gmail.com